

Verslag vergadering Wetenschappelijke Kerngroep VLIZ
vrijdag, 11 mei 2012, 14.00 uur
' t Pand, Gent

Aanwezig:

Colin Janssen (voorzitter), Jan Mees (directeur VLIZ), Tom Artois (UHasselt), Kris Cooreman (ILVO), Julien De Rouck* (UGent), Bart Deronde* (VITO), Rudy Herman (EWI), Patrick Meire (UA), Marnix Pieters (AOE), Magda Vincx (UGent) - Verslag: Nancy Fockedeey⁽¹⁾ (VLIZ).

Verontschuldigd:

Roger Dijkmans, Gregory Maes, Jaak Monbaliu, Bart Sonck, Patrick Sorgeloos en Filip Volckaert.

* plaatsvervangers

⁽¹⁾ waarnemers

De voorzitter opent de vergadering en dankt de talrijke aanwezigen voor hun komst.

1. Goedkeuring agenda en eventuele bijkomende punten vanwege de leden

2. Verslag vergadering 20-10-2011: goedkeuring en overlopen actiepunten

Op de vergadering van 20.10.2011 werd door de wetenschappelijke kerngroep van het VLIZ benadrukt (zie agendapunt 4) dat het eerder gehanteerde financieringsmodel voor de Zeeleeuw, ook voor het nieuwe onderzoeksschip Simon Stevin behouden moet blijven. Het VLIZ is voor de inzet van het schip immers volledig afhankelijk van de reder DAB Vloot.

Jan Mees licht toe dat het VLIZ op 21.05.2012 een overeenkomst zal ondertekenen met DAB Vloot betreffende het exploiteren van het schip, waarbij dezelfde financiële inbreng door DAB Vloot gegarandeerd wordt (850.000 Euro per jaar). Maar omdat de Simon Stevin qua kosten voor bemanning en fuel een stuk voordeliger is dan de Zeeleeuw, zijn zelfs meer vaardagen mogelijk.

Ook is het gelukt om het dossier betreffende het uitvoeren van onderzoeksvaarten in de windmolenparken te deblokken. Het onderzoek werd ondertussen weer verdergezet. Ook werd het legale kader rond duikopdrachten opgelijst, dit om er zeker van te zijn dat zowel het VLIZ als de duikers, als DAB Vloot én de concessiehouders van de windmolenparken in orde zijn.

3. Toelichting convenant 2012-2016, incl. begroting 2012 en verder

Het convenant met de Vlaamse overheid was bijna rond, maar moest in de laatste maanden nog worden geconformeerd aan de standaarden van grote instellingen zoals het VIB, IMEC etc. Gevolgen:

- Convenant gaat pas in vanaf 1 jan 2012. Wat betekent dat het VLIZ een extra jaar krijgt en de evaluatie pas doorgaat in 2016.
- Wijzigingen in de strategische doelstellingen:
 - o Onderzoek én onderwijs ondersteunen
 - o Internationale visibiliteit verhogen van het Vlaams marien onderzoek én onderwijs
 - o Aanspreekpunt én katalysator internationale visibiliteit
 - o Meer beleidsverantwoordelijkheid: meer informeren over zeewetenschappelijke aangelegenheden
- Paragraaf 4: meer actief onderzoek ondersteunen én initiëren in samenwerking met de onderzoeksgroepen
- Financieel is er een significante verhoging van de toelage voorzien voor de werking (incl. internationale engagementen voor IODE en Marien Board) en een investeringssubsidie.

- De externe financiering mag maximaal 10% bedragen, zodat VLIZ niet meer in competitie moet gaan met onderzoeksgroepen, geen kruisfinanciering meer.
- Extra financiering voorzien voor de langlopende projecten LifeWatch en ESFRI (i.s.m. INBO)

Er wordt ook een apart convenant met de Provincie West-Vlaanderen opgesteld (voor 150.000 Euro) dat parallelle looptijd, en uitwerking zal kennen als het Convenant met de Vlaamse overheid.

4. Werkplan 2012-2016, incl. VLIZ communicatieplan

Het convenant biedt het VLIZ een rechtszekerheid voor 5 jaar, maar verplicht ook om een beleidsplan voor te leggen tegen 19 mei 2012. Dit plan is momenteel in beraad bij de Raad van Bestuur, maar voor leden van de Wetenschappelijk kerngroep is inzage mogelijk. Jan Mees licht kort toe:

- Per departement worden een actieplan en mijlpalen opgesteld
- De departementen zijn gegroeid; de kleine departementen hebben extra personeel gekregen: Tina Mertens (Coördinatie), Willem Versteeg (Logistiek), Simon Claus en Leen Vandepitte (Datacentrum), 3 ICT-medewerkers, Karen Rappé (Communicatie), Hans Pirlet en Thomas Verleye (Cijfers&Beleid)

Actiepunt: Het werkplan zal aan alle leden van de Wetenschappelijk Kerngroep worden bezorgd zodra de Raad van Bestuur het heeft goedgekeurd. Commentaar wordt dan verwacht en besproken op de volgende vergadering van de Wetenschappelijke Kerngroep-vergadering van 11 oktober.

5. Huisvesting VLIZ: naar een nieuwbouw?

Het ziet er naar uit dat we de huidige locatie zullen moeten verlaten. De Vlaamse Visveiling wil op deze locatie een nieuwe visveiling bouwen. Op politiek niveau is de beslissing al genomen, onder de opschortende voorwaarden dat een budget gevonden wordt voor een nieuwbouw voor het VLIZ op de H. Baelskaai, waar de Haven Oostende een residentieel project wil ontplooiën. Het VLIZ zou dit gebouw dan huren of leasen.

Het VLIZ is absoluut geen vragende partij en vindt het dan ook spijtig dat – na de gedane investeringen – het van de huidige locatie zal moeten verhuizen. Aan de andere kant biedt deze gedwongen verhuis ook opportunititeiten.

VLIZ heeft over de nieuwe locatie volgende randvoorwaarden gesteld:

- het moet een gedediceerd gebouw zijn voor het VLIZ (incl. PAK, IODE en Marine Board; excl. FAVV en SDVO),
- het moet in een maritieme omgeving gelegen zijn,
- het mag geen grotere kost teweeg brengen voor het VLIZ

VLIZ vraagt 5 verdiepingen (voetafdruk: 1200m²) met op het gelijkvloers de gemeenschappelijke faciliteiten voor de te huisvesten instituten (vergaderzalen, conferentieruimte en receptieruimte). Er wordt 23m² per persoon gevraagd (incl. gemeenschappelijke ruimte), bibliotheek, datacentrum, leslokaal. Indien men ook zou gaan voor overnachtingsfaciliteiten in Oostende voor 10-20 personen, dan is er 400 m² extra nodig. Streven naar 5000-6000 m². Uitbreiding voor VLIZ moet mogelijk zijn in de hoogte.

Financiering: niet via een eenmalige investeringssubsidie, maar via het departement EWI van de Vlaamse overheid zou de jaarlijkse subsidie verhogen.

Tijdspad: de bouwaanvraag wordt na de zomer 2012 ingediend, de regeringsbeslissing zou net na de zomer vallen, voorziene start bouwen: 2013, voorziene verhuis VLIZ: half 2014.

Oproep: naar nieuwe ideeën vanuit de Wetenschappelijk Kerngroep.

6. Overlopen en rondvraag informatieve bijlagen

Jan overloopt kort de informatieve bijlagen en haalt er enkele hoogtepunten uit. Bij vragen of opmerkingen, is er steeds meer toelichting te verkrijgen bij Jan Mees.

Vanaf juni (beleidsmedewerkster Tina Mertens in dienst) zullen alle lopende samenwerkingsovereenkomsten herbekeken worden.

7. Rol VLIZ in Vlaamse Baaien

Jan Mees wil graag het advies van de Wetenschappelijk Kerngroep, om die mee te nemen naar de Raad van Bestuur, over volgende formele vraag van Fernand Desmyter (Vlaamse overheid, departement Mobiliteit en Openbare Werken):

Tina Mertens, toekomstige beleidsmedewerkster VLIZ, is momenteel nog werkzaam als procesbegeleider van het project Vlaamse Baaien (verder afgekort als VB) binnen Vlaamse overheid. Afdeling Maritieme Toegang heeft via Fernand Desmyter formeel de vraag gesteld aan het VLIZ of Tina de rol van projectbegeleider zou mogen blijven spelen, vanuit het VLIZ. Het organiseren van het ambtelijk overleg staat echter ver weg van de kerntaken van het VLIZ en Jan Mees denkt dat het een risico loopt om dit te doen (geen secretariaatsfunctie, tijd weggezogen dat geen direct nut heeft voor de zeewetenschappelijke gemeenschap in Vlaanderen). Er volgt een discussie, waarvan neerslag hieronder.

[Patrick Meire] Maakt zich zorgen over het geheel van VB: (1) over de verschillende Werkgroepen die de noden voor onderzoek moeten formuleren. Als ze er effectief gevolgd worden, zal dat een grote versnippering van de middelen betekenen. Als VLIZ een rol zou moeten spelen in de VB, dan is dat om ervoor te zorgen dat er een consistent onderzoeksprogramma komt. Maar er zit momenteel een "haar in de boter" tussen de marktpartijen en de Vlaamse overheid n.a.v. een aanbesteding die momenteel loopt i.k.v. opspuitingen, waardoor de inbreng in de Werkgroepen momenteel minimaal is. (2) potentieel een probleem in de toekomst voor die wetenschappers die in de werkgroepen het geheel vorm geven. Deze zullen mogelijks niet kunnen meedingen in de oproepen, wegens voorkennis. Afstraffing voor deelname aan de werkgroepen.

[Magda Vincx] Kan het VLIZ het dossier VB deblokkeren?

[Jan Mees] De Werkgroepen zijn zeer ondoorzichtig over de manier waarop ze met elkaar omgaan. Weet niet hoe het VLIZ zich in zo een netwerk kan manifesteren, want het VLIZ werkt zeer open en transparant. Momenteel nog te veel onbekenden, waar het VLIZ zich aan zou kunnen verbranden.

[Julien De Rouck] Best overwegen of je er bij wil zijn en er inzicht wil op blijven hebben en of je indien deelneemt nog neutraal genoeg bent om te kunnen inschrijven.

[Colin Janssen] Als antwoord op hun vraag kunnen wij aanbieden om d.m.v. een werkgroep onder de Wetenschappelijk Commissie dienstverlening aan te bieden om het onderzoek VB af te stemmen, de versnippering tussen de werkgroepen te vermijden en het proces te begeleiden. Aan andere kant tijd mag het niet teveel tijd van Tina weggapen.

[Julien De Rouck] Eén week per maand zou ik een goede tijdsbesteding vinden. Je moet een beetje investeren of wachten om te oogsten.

[Magda Vincx] Er zitten ook opportuniteiten in VB om onderzoek te kunnen doen, maar dan moeten we er deel van uitmaken.

[Julien De Rouck] Heeft de ervaring dat als je voldoende betrokken bent in zo een groot project, kun je in mijn ervaring ook met een klein deel een groot onderzoek uitvoeren.

[Marnix Pieters] VLIZ neemt nu toch deel aan de overkoepelde werkgroep en in veel van de aparte werkgroepen?

[Jan Mees] Inderdaad, maar het is vreemd: niemand vraagt ons iets.

[Patrick Meire] Als VLIZ een rol wil spelen, dan best in het formuleren van een coherent onderzoeksprogramma. Boven de aparte werkgroepen staat een coördinerende werkgroep waarin de voorzitters van alle Werkgroepen die een onderzoeksprogramma moeten samenstellen. Kan VLIZ daar niet actiever aan deelnemen? Dit zou in lijn liggen met de missie van het VLIZ. We zouden kunnen vragen om de rol van VLIZ binnen het ambtelijk overleg te veranderen. De Wetenschappelijke Kerngroep van het VLIZ kan dan binnen die functie een breder reflectieforum zijn.

[Magda Vincx] VLIZ zou de rol van procesbegeleider kunnen innemen, niet in de persoon van Tina, maar als VLIZ, zijnde de Wetenschappelijke Kerngroep.

[Bart Deronde] Hoe schatten jullie in dat het project VB zal gerealiseerd worden?

[Jan Mees] VB staat in het Vlaamse regeerakkoord. Of het al dan niet gerealiseerd wordt, blijft de vraag, maar er zullen waarschijnlijk wel heel wat studies aan deze beslissing vooraf gaan.

[Julie De Rouck] Er is het kustveiligheidsplan dat zeker zal worden uitgevoerd. Maar het project VB zoals nu volledig is uitgetekend, dat niet. Mogelijks wel delen ervan.

Suggestie: Er wordt een draft-brief opgesteld die zal worden afgetoetst met de Wetenschappelijke Kerngroep voor het versturen, waarin wordt gemeld dat er vanuit het VLIZ geen procesbegeleiding mogelijk is. Wel mogelijk is om het VLIZ een constructieve bijdrage te laten geven om de consistentie van het onderzoek mee te begeleiden (in een vorm die nog moet gedefinieerd worden). Er zal worden aangeboden dat het VLIZ ook een rol kan spelen in de coördinerende Werkgroep Vlaamse Baaien, maar wil in dat geval niet aan de zijlijn staan (voorstel: directeur VLIZ als voorzitter van de coördinerende Werkgroep). Ook moet er aandacht zijn voor de juridische aspecten van mededinging bij deelnemende wetenschappers.

8. Adviesvragen aan het VLIZ

De Raad van Bestuur heeft onlangs de formele adviesvraag gekregen van de MINA-raad. Dit is nieuw; voordien kwam er enkel sporadisch een vraag naar informatie binnen vanuit politieke hoek. Op een intern overleg werd beslist om deze "adviezen" te gieten in een nieuw format, "beleidsinformerende nota's" (zie bijlage). We zijn immers geen adviesverlenend orgaan, wel hebben we een beleidsinformerende functie. Vraag naar input van de Wetenschappelijke Kerngroep over de format en de Inhoud.

[Kris Cooreman] Het ILVO, dat de competentie in deze materie in huis heeft, vindt de beleidsinformerende nota onvolledig en mager. Bepaalde termen worden door elkaar gebruikt, niet correct. Mijn inziens kan deze manier om - al of niet gegrond - advies te geven naar onze overheid verwarrend werken. Er staat "in samenwerking met het ILVO", maar een telefoontje of email is geen samenwerking. Het moet formeler! Hoe kan het niveau hoger?

[Magda Vincx] Adviesinformereren ligt binnen de missie van het VLIZ, maar het VLIZ moet ook zijn leden kennen. Er moet veel zichtbaarder te werk worden gegaan, met de experts ter zake. Dat zal op lange termijn het duurzaamst zijn.

[Jurgen Tack] Ik vind deze demarche van de MINA-raad vreemd: waarom gaat men met de vraag niet direct naar het ILVO? Is men op zoek naar tegenstrijdige boodschappen of antwoorden? Aan de andere kant begrijp ik ook dat de vraag naar het VLIZ kwam, want het zit in ons mandaat. Wel enige reflectie nodig voordat je de vraag aanvaardt.

[Jan Mees] Op het moment dat je zo een vraag krijgt, is snel een antwoord vereist. We kunnen op zo een moment afoetsen met de Wetenschappelijke Kerngroep of we ingaan op

deze vraag. Indien positief, zouden we een ontwerpnota kunnen rondsturen naar de Wetenschappelijke Kerngroep?

[Magda Vincx] Dat is een veel te traag proces. Je kan de Wetenschappelijke Kerngroep wel betrekken bij de kennisgeving, maar vaak is de gevraagde expertise zeer specifiek waar de meeste leden van de WK niet kunnen aan meewerken.

Actiepunt: Tegen de volgende vergadering zal het VLIZ een protocol uitwerken waarin de aanpak staat uitgeschreven hoe vragen uit het beleid formeel aan te pakken, met een "papertrail" zoals in Europese consultaties (wie geconsulteerd, welke opmerkingen werden door wie geformuleerd, ...). Ook het format (citeerbaar) van de beleidsinformerende nota's zal op de vergadering worden voorgelegd ter beoordeling.

9. Stand van zaken Compendium voor Kust en Zee

De eerste twee vergaderingen zijn doorgedaan. Rudy Herman van EWI is voorzitter van de expertengroep. Er heerst een zeer goede sfeer en er wordt goede voortgang geboekt door een snelle respons door de leden. Tegen het najaar zal een stevig informatiedocument beschikbaar zijn.

10. Simon Stevin, ROV Genesis en walfaciliteiten

Jan Mees toont een fotoreportage over de bouw van de Simon Stevin. De werken worden opgevolgd door Piet Leeuwerck van DAB Vloot en André Catrijsse van het VLIZ. Momenteel is het schip volledig afgewerkt van binnen en van buiten. Er worden voor de Vlaamse zeewetenschappelijke gemeenschap 4 werfbezoeken georganiseerd aan de werf in Stellendam. Sinds begin mei zijn al verschillende proefvaarten doorgedaan: het schip heeft een zeer goede manoeuvreerbaarheid met een grote stabiliteit en is zeer stil (beantwoordt daarmee aan de strengste normen voor onderzoek). Op 25 mei komt het schip naar thuishaven Oostende. Vervolgens worden gedurende de zomer proefvaarten ingepland. De definitieve oplevering wordt voorzien in de zomer. Vanaf juni gaan de vaartochten met wetenschappers door met de Simon Stevin. Ook zullen heel wat protocollaire bezoeken doorgaan. De Zeeleeuw blijft in de vaart tot een jaar na de oplevering, voor gevallen van nood. Het VLIZ verwacht een groter gebruik dan met de Zeeleeuw.

Op de open Wetenschappelijke Commissie van 21 juni 2012 zal de Simon Stevin mogelijks beschikbaar zijn voor een bezoek. Eventueel gecombineerd met een bezoek aan de walfaciliteiten?

ROV Genesis is officieel geschonken door de UGent aan VLIZ. Er zijn ondertussen afspraken gemaakt met het NIOZ in Nederland, waarbij het VLIZ kan gebruik maken van hun ateliers en pool van technici, die zullen instaan voor het onderhoud van het toestel, in ruil voor het gebruiksrecht voor een aantal weken per jaar door het NIOZ.

11. ESFRI infrastructuur LifeWatch, ICOS en EMBRC

Binnen het langlopende LifeWatch project is het de bedoeling dat het VLIZ een "marien observatorium" in Belgisch Deel van de Noordzee opricht. We plannen een werkgroep binnen de schoot van de Wetenschappelijk Commissie om de strategische beslissingen te nemen over de uitwerking ervan (parameters, frequentie, wie werkt de stalen uit, ...). De eerste 5 jaar wordt gezien als opstartfase.

[Rudy Herman] Het zou goed zijn om bij JPI Oceans na te vragen welke parameters (voor kustzeeën) internationaal nodig zullen blijken.

[Bart Deronde] Op het VITO is er een groep die rond sensoren bezig is.

[Jan Mees] Het is niet de bedoeling dat er nieuwe sensoren ontwikkeld worden, maar we willen er wel graag naar streven om de ontwikkeling van biosensoren (micro-elektronica) binnen Vlaanderen aan te zwengelen.

Ook het langlopende **ICOS**-project werd ondertussen geïnitieerd, hoewel hier pas vanaf 2013 acties door het VLIZ vereist zijn.

Het projectvoorstel voor **EMBRC** is gelanceerd, waarbij infrastructuur voorzien wordt voor de UGent en Oostende om biologisch materiaal uit het Belgisch deel van de Noordzee te voorzien voor onderzoekers (stalen, kweek, biomics en andere -ics). Er zijn 8-9 projecten ingediend. Indien goedgekeurd, staat er ook in dat er moet samengewerkt worden met andere Vlaamse partners en andere universiteiten.

12. Samenwerkingsovereenkomsten

VLIZ heeft een samenwerkingsovereenkomst met het Kenian Marine & Fisheries Institute **KEMFRI** opgesteld: in januari is een Keniaanse delegatie op bezoek gekomen in Oostende waarbij een draft MoU werd opgesteld, die door hun bestuur en ons bestuur werd goedgekeurd. Daarin een algemeen kader voor samenwerking (nobel, intenties), maar ook een lijst met een 100-tal ideeën en een to-do-lijst waar we kunnen op terugkomen en waartegen de samenwerking kan geëvalueerd worden.

In hetzelfde stadium van ontwerp zit het samenwerkingsakkoord met het consortium van mariene onderzoeksgroepen van de UGent (**marine@UGent**). Dit nieuwe samenwerkingsakkoord zal alle eerdere – met aparte onderzoekseenheden – vervangen.

Actiepunt: Jan Mees stuurt het ontwerp van samenwerkingsakkoorden naar iedereen door.

Ook met het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee NIOZ – met nieuwe directeur Henk Brinkhuis – is een samenwerkingsakkoord in opmaak. Het betreft een samenwerking waarbij het VLIZ en de Vlaamse onderzoeksgemeenschap toegang krijgt tot de onderzoeksschepen Luctor en Pelagia, de staalname-appartuur en toegang tot hun ateliers. Het VLIZ stelt aan hun onderzoeksgemeenschap de Simon Stevin en ROV Genesis open. Er worden ook regelmatige samenkomsten en samenwerkingen voorzien tussen Vlaamse en Nederlandse mariene onderzoekers. NIOZ heeft het NIOO-CEME opgeslorpt (waar Peter Herman nu directeur is). Door middel van dit samenwerkingsakkoord wordt een begin gemaakt van een regionale pool van onderzoeksschepen.

Voorstel: Laten we de Wetenschappelijke Kerngroep eens in Texel houden?

Het staat in de planning om alle oudere samenwerkingsakkoorden terug op te nemen en te herwerken, aan te vullen met een actiepuntenlijst. Ook zal werk worden gemaakt van een inventaris van onderzoeksinstelling waar we nog geen samenwerkingsakkoord mee hebben.

13. Voorbereiding vergadering klankbordgroep 21 juni

Er wordt een open oproep gedaan naar te behandelen thema's voor de open vergadering van de klankbordgroep. Bedoeling is op enkele vaste agendapunten van de Kerngroep in de open vergadering te behandelen en 4 dossiers d.m.v. een presentatie verder toe te lichten.

Voorstellen:

- Simon Stevin en de walfaciliteiten (voordracht en plaatsbezoek + ideeën)
- Benutten van de serres: innovatie, nieuwe ideeën
- Ocean Literacy: wat en hoe + modaliteiten; bronnen uit interactie met jonge onderzoekers
- Jaarboek presenteren + ambities 2010 – 2016

14. Eerste aftoetsing van enkele nieuwe ideeën

Jan mees licht enkele nieuwe ideeën toe aan de kerngroep:

- Samenwerking met bedrijven: vanuit de bedrijven is men steeds heel enthousiast voor een samenwerking met VLIZ (vb. Havenbedrijf Antwerpen, grote baggerbedrijven,...). Maar de concrete uitwerking blijkt moeilijk. Hoe aanpakken?
- Support (d.m.v. legaten en sponsoring) van onze instelling mogelijk maken? Veel mensen hebben een passie voor de zee en willen giften geven. Gaan we daarin mee? VLIZ zou zo projecten kunnen ondersteunen ten behoeve van het behoud van de zeeën en oceanen, of van onderzoek ten dienste van de mensheid. Wat wel en wat niet? De Wetenschappelijke Kerngroep kan mee beslissen.

Eerste reacties:

[Colin Janssen] Natuur- en milieueducatie voor “speciale groepen” van de bevolking? Sociale dimensie aan geven?

[Rudy Herman] Korte stages en trainingen voor jongeren en/of jonge onderzoekers inrichten of ondersteunen? Heel wat bedrijven hebben infrastructuur, geld om jongeren daar stage te laten lopen.

[Rudy Herman] Oostduinkerke huis van erfgoed gekoppeld aan NAVIGO! Historische aspecten ondersteunen.

[Jan Mees] Het financieren van onderzoek behoort eventueel ook tot de mogelijkheden?

[Rudy Herman] Wedstrijden organiseren

Oproep om ideeën te werven hoe we post vullen en welke zaken ermee te doen met welke prioriteiten. Graag doorsturen naar Jan Mees.
--

15. Varia

Geen

Volgende vergadering in parallel met Klankbordgroep op 21 juni 2012 in Oostende